

From Institutional to Personal Trust

Alex S. Ozar

1 שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קיט

סעיף א

החשוד לאכול דברים האסורים, בין אם הוא חשוד באיסור תורה בין אם הוא חשוד באיסור דרבנן, אין לסמוך עליו בהם; ואם נתארח עמו, לא יאכל משלו מדברים שהוא חשוד עליהם. הגה: וי"א אפילו ממי שאינו חשוד, רק שאין מכירין אותו שהוא מוחזק בכשרות, אסור לקנות ממנו יין או שאר דברים שיש לחוש לאיסור. מיהו אם נתארח אצלו, אוכל עמו (ב"י בשם הרמב"ם פ"א דמ"א ופ"ג דין כ"א).

One who is suspected of consuming forbidden foods, whether he is suspected regarding *d-oraita* or *d-rabanan* violations, we may not trust them. And if one lodges with them, one should not eat any of the foods with respect to which they are suspect. Gloss: And there are those who say that even from someone who is not suspect, but who we merely don't recognize as positively trustworthy with regard to kashrut, we may not purchase wine or other things for which one must worry about prohibitions. However, if one lodges with them, he may eat with him.

סעיף ז

מי שהוא מפורסם באחד מעבירות שבתורה, חוץ מעבודת כוכבים וחלול שבת בפרהסיא, או שאינו מאמין בדברי רבותינו ז"ל, נאמן בשאר איסורים. ובשל אחרים נאמן, אפילו על אותו דבר, לומר מותר הוא. הגה: מי שהוא חשוד בדבר דלא משמע לאינשי שהוא עבירה, לא מקרי חשוד (רשב"א סימן ס"ד), מיהו לאותו דבר אינו נאמן.

One who is well known with regard to a sin in the Torah other than idolatry and public sabbat desecration, or who does not believe in the words of our sages of blessed memory, is trusted with regard to other prohibitions. And with regard to other people's property, he is trusted to say, even with regard to the prohibition he is known to violate, that it is permitted. Gloss: One who is suspect with regard to something which people do not think is a transgression does not qualify as suspect (Rashba).

2 כתובות פה.

היא איתתא דאיתתיבא שבועה בי דינא דרבא. אמרה ליה בת רב חסדא: ידענא בך דחשודא אשבועה. אפכה רבא לשבועה אשכנגדה. זימנין הוו יתבי קמיה רב פפא ורב אדא בר מתנא, איתו ההוא שטרא גביה. אמר ליה רב פפא: ידענא ביה דשטרא פריעא הוא. אמר ליה: איכא איניש אחרנא בהדיה דמר? אמר ליה: לא. אמר ליה: אף על גב דאיכא מר, עד אהד לאו פלום הוא. אמר ליה רב אדא בר מתנא: ולא יהא רב פפא כבת רב חסדא? בת רב חסדא קים לי בגווה, מר לא קים לי בגווה. אמר רב פפא: השתא דאמר מר "קים לי בגווה" מילתא היא, כגון אבא מר ברי דקים לי בגווה, קרענא שטרא אפומיה. קרענא סלקא דעתך?! אלא: מרענא שטרא אפומיה.

There was a certain woman who was obligated to take an oath in Rava's court. The daughter of Rav H̄isda said to him: I know that she is suspect with regard to oaths. Rava reversed the the oath onto the other. On another occasion, Rav Pappa and Rav Adda bar Mattana were sitting before

Rava. A certain document was brought before Ravat. Rav Pappa said to Rava: I know about this document, that it is paid. Rava said to him: Is there another person with the Master? He said to him: No. Rava said to him: Although there is the Master, one witness is nothing. Rav Adda bar Mattana said to Rava: And should Rav Pappa not be like Rav H̄isda's daughter? Rava replied: I relied on Rav H̄isda's daughter because I know with certainty about her. The Master, I do not know with certainty about him. Rav Pappa said: Now that the Master, Rava, has said: "I know with certainty about him" is a thing. For example, if Abba Mar, my son, about whom I know with certainty, then I can tear the document on his word. Can it enter your mind to tear it? Rather, I can weaken the document on his word.

3) שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן נד

ליובאן. בהיותי במאסקווא בשנת תרצ"ד נשאלתי בדבר שהאבות ניזונים במדינה הזאת בעוה"ר על שלחן בניהם ובנותיהם האוכלים נבלות וכל דבר איסור ורובם הם כופרים בה' ובתורתו ושקבי היתרא ואכלי איסורא וא"כ אין נאמנים על איסורים ואין להאבות החלושים והזקנים עצה איך לאכול בשר כשצריכים לבריאותם וגם לא כל דבר מבושל דאף שסתם כלים אינם בני יומן מ"מ הרי הוא כלכתחלה כיון שקבע מושבו אצלם.

Luban. When I was in Moscow in 1933, I was asked regarding an issue where fathers ate in this country, on account of our many citizens, at the tables of their sons and daughters who eat unslaughtered carcasses and all manner of prohibited food, the majority of them are deniers of God and His Torah, and forsake the permitted in favor of the prohibited. If so, they are not trustworthy with regard to prohibitions, and so the weak and elderly fathers have no recourse to eat meat when they need to so for their health, nor anything cooked, as even though vessels are presumed to not have been used that day, nonetheless this is a case of *ab initio* [*l-chatchila*] since he has established his residence with them.

וחדשתי שיש מקום להקל להרבה אנשים, באם האב יודע וקים ליה בגוה דבתו וכלתו שלא יכשילוהו באיסור משום דמכיר טבעה בידיעה ברורה ע"י שניסה אותה הרבה פעמים וראה שאינה מכשילתו מטעם שאינה רוצה לצערו או שטבעה שלא להעביר אחרים על דעתם, יכול לסמוך עליה ולאכול מה שמבשלת בעדו מבשר וכל דבר כשאמרה לו שהוא מבשר כשר ובכלים שהזמינה עבורו. משום שלא נכנס זה בגדר נאמנות אלא בידיעה עצמית שהוא כראיה ממש כיון שיודע ברור שאינה משקרת לו.

I offered the creative suggestion that there is room to be lenient for many of these men, if the father knows and is certain regarding his daughter or daughter-in-law that she would not ensnare him with prohibited foods, on the basis that he recognizes her character with clear knowledge, by virtue of having tested her many times and seeing that she does not ensnare him, whether because she does not want to cause him pain or because her character is such that she does not want to deceive people, then he can rely on her and eat what she cooks for him, whether meat or anything else. And so too anything where she says to him that it is from kosher meat and made in vessels that she designated for him. Because this is no longer under the rubric of trustworthiness

[*ne'emanut*], but rather independent knowledge which is like seeing itself, since he knows with certainty that she would not lie to him.

(4) פניני הלכה

לכאורה לפי זה לא ניתן לסמוך על מסורתי שלעיתים אינו מקפיד לאכול כשר, וק"ו כאשר הוא לעיתים מחלל שבת בפרהסיא. אלא שיש שוני בין החשודים בעבר על כשרות וחילול שבת לבין מצבם בימינו. בעבר, **כשהחברה היתה מסורתית, משפחתית ושבטית, היה ברור שהעובר על מצוות אלו הוא קל דעת או חצוף שבו למצוות ולכן אין לסמוך על דבריו לא בענייני כשרות ולא בענייני ממון. אולם כיום ישנם אנשים שאינם שומרים מצוות וידוע שהם ישרים ונאמנים...** מנגד, אי אפשר לסמוך על עדות כללית שלו שהמאכלים כשרים, הואיל ולא תמיד שומר המסורת מכיר את פרטי ההלכה, לפיכך יש צורך לשאול את השאלות.